

ερῆμα μεμολυσμένον τῶν κοράκων καὶ τῶν ἀγρίων πτηνῶν καὶ κυνῶν.

Ἀλλ' ἡ τύχη τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν μετρίας κατὰ στάσεως ἦν πολὺ ὀδυνηρότερα· διότι ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς πενίας νὰ διαμένωσιν ἐντὸς μεμολυσμένων στενῶν οἰκιῶν, καὶ, πλησιάζοντες ἀλλήλους ἔπιπτον ἀσθενεῖς κατὰ χιλιάδας, καὶ, μήτε θεραπευόμενοι, μήτε περιποιούμενοι ἀπέθνησκον σχεδὸν ὅλοι. Οἱ μὲν γύκτα καὶ ἡμέραν ἐπεραιών εἴναι τῷ μέσῳ τῶν ὅδῶν τὴν ἀλλίαν αὐτῶν ὑπαρξίαν· οἱ δὲ εἰς τὰς οἰκίας ἐγκαταλειπόμενοι προσθάνοντο τὴν πλησίασιν τῆς πανυστάτης αὐτῶν στιγμῆς, ἐκ τῆς δυσώδους ὀσμῆς τῶν γειτόνων, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα μὴ θαπτόμεγα κατεμόλυνον τὴν πέριξ ἀτμοσφαίρην. Κακοτεῖς ὁ φόβος τῆς φθορᾶς τοῦ ἄρεος μᾶλλον ἢ ἡ φιλανθρωπία, ἥτιαζε τοὺς γείτονας νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ δώματα εἰς τῶν ὁποίων ἀποδάλλοντες τὰ πτώματα μετὰ προφυλάξεως, τὰ ἔθετον πρὸ τῶν θυρῶν. Οὕτω καθ' ἔκαστην ἔβλεπε τις πρὸ τῶν θυρῶν πολυάριθμα τοιαῦτα πτώματα, ἀτιναχύποντο ἢ ὑπὸ φερέτρων, ἢ ἐν ἔλλειψει τούτων ὑπὸ σανίδων, αἵτινες μετεκόμισαν πρὸ αὐτῶν χιλιάδας ἀλλών πολιτῶν. Καὶ ἔδειπνος πολλάκις τὴν ὁδυνηρὰν ἐκείνην ὅψιν τῆς ἐφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φερέτρου μετακομιδῆς δύο συζύγων, πατέρος καὶ μιού, δύω ἢ τριῶν ἀδελφῶν, ἐνῷ δύω θανατόμορφοι σταυροφόροι· οἱερεῖς προηγοῦντο τῶν κηδειῶν ὡσεὶ φάσματα, τὴν ἀκολουθίαν ἀναγινώσκοντες τῶν νεκρῶν καὶ τὰ φέρετρα ἀτιναχύποντο ἢ ἐξεργόμενα πλήρη τῶν οἰκιῶν, συνηροῦντο μετ' ὀλίγον, συνοδίαν ἀποτελοῦντα καταγόνιον, τοὺς δὲ οἱερεῖς τοὺς μόνον καὶ μόνον εἰς τὸν θάνατον ἀριερωθέντας, ἔχοντας ἐγώπιόγ των ἐπτὰ ἢ ὅκτὼ σώματα πρὸς ταφήν.

Τὰ πτώματα ἔφθανον σωρηδὸν καὶ ἡ δι' αὐτὰ ὁμοθεῖσα γῆ τῶν ἐκκλησιῶν δὲν ἐπήρχει πλέον· διὸ καὶ σκάψαντες παρὰ τὰ κοιμητήρια τάφρους εὔρειας, ἔναπέθετον εἰς αὐτὰς κατὰ στρωμάτας τοὺς ἀδιαλείπτως φθάνοντας νεκρούς, ρίπτοντες ὀλίγην γῆν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ δὲ διαμένοντες, πεποιθότες ὅτι αἱ διασκέδασίς, τὰ πατίγνια, τὰ ἀσματα καὶ ἡ εὐθυμία ἡδύναντο μόνα νὰ σώσωσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὀλέθρου ἐκείνου παρέδιδον ἑαυτούς εἰς τὴν κρεπάλην καὶ τὴν εὐθυμίαν, ὅχι μόνον ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰκιας ξένιας, καθ' ὅσον μάλιστα ἐπίσευον νὰ ἐκπληρώσωσιν ἐκεὶ τὰς ἐπιθυμίας των⁽¹⁾. Τὸ πᾶν ἦτον εἰς τὴν διάκρισιν των διότι οἱ πλειστοὶ ἀπελπισθέντες, ἐκ τῆς καθημερινῆς τοῦ θανάτου θέας, ν' ἀποφύγωσιν αὐτὸν, ἐγκατέλειπον πᾶσαν περὶ ἱστοῦν καὶ τῶν ἀγαθῶν των φροντίδα. Τὸ μεγαλήτερον μέρος τῶν οἰκιῶν κατέστησαν πλέον κοινά· δὲ εἰς αὐτὰς εἰσερχόμενος ζένος ἐλάμβανεν, ἀνὴθελεν, ἀπόλυτον ἴδιοκτήτου ἐξουσίαν. Καὶ ἀπεσίσθη πᾶν σέσας πρὸς πάντα θεῖον ἢ ἀνθρώπινον νό-

μον (1)· διότι οἱ ὑπουργοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν ἀγρυπνοῦντες ἢ ἀπέθανον ἢ προσεβλήθησαν ἢ ἦσαν τοσοῦτον ἐστερημένοι φυλάκων καὶ ὑπαλλήλων, ὥστε μὴ δυνάμενοι νὰ ἔσασκήσωσι πλέον οὐδεμίαν πολιτικὴν ἰσχὺν, δὲν ἐνέπνεον ποσῶς φόβον. Οὕτω λοιπὸν καθεῖται, θεωρῶν ἕαυτὸν ἐλεύθερον, ἡ κολούθει τὰς δρμάς τῆς φαντασίας του.

Αἱ ἔξοχαι δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον τῶν πόλεων κατακημέναι. Τὰ φρούρια καὶ τὰ χωρία δύον μικρὰ καὶ ἀνήσυχες γεωργοὶ, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἐνθεν κάκειθεν τῆς ἔξοχῆς καλύθας μὴ ἐλπίζοντες οὔτε ιατρικῆς ἐπισκέψεως, οὔτε οἰκιακῆς φροντίδος, ἀπέθνηκον εἰς τὰς δρμάς, τοὺς ἄγρους, ἢ εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν θάνατον κτηνῶδη.

Οὐδεὶς λοιμὸς, εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν, ἐλυμάνθη τοσοῦτον τὴν ἀνθρωπότητα. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ἀπέθνησκον τρεῖς ἐκ πέντε προσβαλλομένων. Οἱ Βοκάκιος νομίζει ὅτι ἡ πόλις τῆς Φλωρεντίας μόνη ἀπώλεσεν ὑπὲρ τὰς ἐκατὸν χιλιάδας ἀνθρώπων. Εἰς τὴν Πίσσαν, ἐκ τῶν δέκα ἀπέθνησκον ἐπτά. Άλλα, μολονότι εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, γνωρίσαντες, ὅτι ὁ ἔγγισας τὸν θανόντα ἢ πρᾶγμά τι αὐτοῦ ἐμιαίνετο αἴφνις, οὐδεὶς δὲν ἤθελεν ἐφ' οἰφδήποτε νὰ παράσχῃ θεραπείαν, μολοντοῦτο οὐδὲν πτῶμα ἔμενεν ἀταφον ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Οἱ ιστορικὸς Agnolo di Tura διηγεῖται ὅτι εἰς Σιένην, κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων μηνῶν, μαῖσυ, Ιουνίου, Ιουλίου καὶ αὐγούστου, δὲ λοιμὸς ἡφάνησεν ὁρδονήκοντα χιλιάδας ψυχῶν· αὐτὸς δὲ ὁ δύστηνος ἔθαψε μὲ τὰς ιδίας του χεῖρας εἰς ἔνα καὶ τὸνταν λάκκον τούς πέντε παμφιλάταους αὐτοῦ ιερούς. Ἡ ἐν Σικελίᾳ πόλις τῆς Τραπάνης ἔμεινε παντάπασιν ἔρημος. Ἡ Γένουα ἔχασε τεσσαράκοντα χιλιάδας κατοίκων· ἡ Νεάπολις ἔξηκοντα· ἡ δὲ Σικελία μετὰ τῆς Πουλλίας πεντακοσίας τριάκοντα χιλιάδας. Ἐν γένει απορίθμησαν ὅτι, εἰς τὴν Βύρωπην ὀλόκληρον, τὴν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἀλλήν συμφορὰν μεταπίπτουσαν, ἀπεβίωσαν, κατὰ τὴν ὀλεθρία ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος μάστιγα, τὰ τρία πέμπτα τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.

(Sismondi 'Ιστορία τὸν Ἰταλικῶν δημοκρατιῶν κατὰ τὸν Μεσσαία, Τόμ. IV. σελ. 16—23.)

ΕΝΣΤΙΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

(Συνέχεια, ἡ δεύτερη. 54.)

Πρὸ πάντων εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς τὰ ζῶα εἰσὶν ἀσθενῆ καὶ ἔχουν ἀνάγκην ἀσύλου κατὰ τῶν ἀκρασιῶν τοῦ ἀέρος καὶ τῶν προσβολῶν τῶν ἐχθρῶν των· διὰ τοῦτο πρὸ πάντων, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τοῖς προμηθεῦῃ τοιοῦτόν τι, ἡ φύσις ἔδωκε τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν τὸ δημητρικὸν ἐνστιγμα, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν ἀτιναχύποντα ἐν τῇ ὡρίμῳ ἡλικίᾳ κτίζουν κατοίκων πρὸς ἴδιαν ἑαυτῶν χρῆσιν εἶναι μικρότατος, παραβαλλόμενος πρὸς ἐκείνους τῶν ζῶων ἀτιναχύποντων.

(1) « Θεῶν δὲ φόβος ἢ νόμος ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀπειρήσεις. » ὁ αὐτὸς. αὐτοῦ.

(1) Τοιαῦτα τινὰ ιστορεῖ καὶ ὁ Θουκιδίδης κατὰ τὸν εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐνστιγματεῖ εἰς Ἀττικὴν λοιμὸν. « . . . βρῶν γὰρ ἐτόλμη τίς, δὲ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγγίστροφον τὴν μετὰ ἡρῶν ὄργωντες τῶν τ' ἐνδιαιτῶν καὶ αἰφνίδιος θνητούντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τὰκείνουν ἐχόντων ὕστε ταχεῖας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνόν ἐξίουν ποιεῖσθει, ἐφίμερα τὰ τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἄγρούμενοι, κ. τ. λ. ἡ Βιβλ. Β', § 53. »

διὰ τὰ νεογνά των κοιτίδα μαλθακήν καὶ ἀσφαλῆ. δεῖς, καθηπαγόμενον εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰς ιδίας λεγομένας μελίσσας οἰκογένειαν, καὶ συχνὸν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ ζῶον τοῦτο διασκάπτει εἰς τὸ ξύλον τῶν δενδροστοιχῶν καὶ τῶν στύλων, πρύπατος ὡσειδεῖς, αἵτινες κατ' ἀρχὰς προβαίνουν ἐγκαρποίας, ἀκολούθως κακόπτονται πρὸς τὰ κάτω, καὶ κατέρχονται καθέτως εἰς μῆκος 30 ἔως 40 υφεκατομέτρων. Διατρυπῶν οὕτω τὸ ξύλον, διξιλοκόπος προβιλέπει νὰ συνάζῃ εἰς σωρὸν τινὰ τ' ἀποχωρούμενα ἐξ αὐτοῦ ξύσματα, καὶ στὸν διασκαρφὶ πλέον τὸ δρυγμά του μεταχειρίζεται τὴν θλην ταύτην διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐν αὐτῷ διαφράγματα ἐγκάρπια, καὶ διὰ νὰ διαιρέσῃ τὸ δόλον εἰς ἀριθμὸν τινὰ περικελεισμένων κελλίων. Τὰ κελλία ταῦτα εἶναι ὅμοια πρὸς ἄλληλα, καὶ πρὸς ἡ κλείση αὐτὰ, τὸ ἔντομον καταχθέται ἐν ἐκάστῳ ἀνὰ ἐν τῶν ωῶν του, καθὼς καὶ μικρόν τινα σωρὸν γύρεως συναγομένης ἐκ τῶν πλησίων ἀνθέων, καὶ προσδιορισμένης εἰς διάθρψιν τοῦ σον οὕπω γεννηθησομένου σκώληκος.

Αἱ σχέσεις δοαι πρέπει νὰ υπάρχωσι μεταξὺ ζώων τοῦ αὐτοῦ εἴδους, αἱ μεταξὺ ζώων ἀλλοίων εἰδῶν, κανονίζονται ὑπὸ φυσικῶν ἐντιγμάτων, καθὼς καὶ αἱ πράξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ αὐτοῦ μου ἢ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ γένους. Ότε μὲν τὰ δοντα ταῦτα ζῶσι μονάζονται, καὶ εἰνότε νὰ υποφέρωσι πλησίον των οὐδὲν ἔτερον ζῶον τοῦ εἴδους των ὅτε δὲ προσέτι, ἐλέπομεν αὐτὰ ἐνούμενα εἰς ἀγέλας πολυκρίθιμους καὶ σχηματίζοντα καὶ κοινωνίας, εἰς τὰς ὄποιας ὅλα τὰ μέλη συντρέχουσιν εἰς τὴν κοινὴν υπεράσπισιν καὶ μεταλαμβάνουσι κοινῶς τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των. Αἱ διαφοραὶ δ' αὗται δὲν εἶναι τυχαῖαι ὅλα τὰ ἀτομὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἔχουν κήπον διοικούσια, καὶ εἶναι φρερὸν δι τὸ υπὸ ἐντιγματός τινος κινοῦνται, τὰ μὲν νὰ φύγωσιν ἄλληλα, τὰ δὲ νὰ ζῶσι κοινωνιῶς.

Αἱ υπὸ τῶν ζώων σχηματίζόμεναι ἔταιραι, εἰσιν ὅτε μὲν πρόσκαιροι, δὲν δὲ διαφερεῖς, καὶ διαφέρουσι προσέτι καὶ ὡς πρὸς τὸν καρακτῆρά των.

Οἵτινες δοαι διάλογοι τῶν ἀλλων δεικνύουν ἀληθεῖς ἐντιγμά κοινωνικότητος, εἶναι αἱ ταχῖσι κατά τινα τρόπον συναθρόσιες ἐκεῖναι, τὰς ὄποιας θηρευτικά τινα ζῶα, ὄποιασι λύκοι καὶ αἱ ουανταί, σχηματίζουσι διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας πρᾶξιν τινὰ ἀρπαγῆς ἢ ἐκδικήσιως. Τὰ ζῶα ταῦτα ἀτινα μένουν μεμονωμένα ἐφ' δοσον αἱ ἀτομικαὶ αὐτῶν δυνάμεις τοῖς ἐπιτρέπουσι νὰ προμηθεύσουν τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, ἐνοῦνται εἰς στήφη καὶ θηρεύουν ἐκ σύμφωνου δοάκις ἡ σιτοδεῖα γίνεται ἐπαιτηθῆται, ἢ πολυάριθμος τις ἀγέλη ἀναρχανεται εἰς τὰ πλησίουρα. εὑθὺς ὅμως ἀφ' οὗ καταρρώσωσι τὸν τυπὸν τὸν οὐδον προέθεντο, διασκορπίζονται ἢ ἐρίζουν πρὸς ἄλληλα.

(ἀκολούθει.)

ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟ ΠΑΜΜΕΓΕΘΕΣ ΚΑΝΟΝΙΟΝ ΜΩΑΜΕΘ ΤΟΥ Β'.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων τὸ ἀξιοπειρεγύότερον εἶναι ξυλοκόπος ὁ ιοειδῆς ἢ μέλισσας ἢ ξυλοφθόρος, παχὺ ἔντομος, μέλιαν τὸ σῶμα καὶ μὲ πτέρυγας ισι-

Ὀπόταν Μωάμεθ ὁ Β'. ἐταλανίζετο νυχθμερὸν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κυριεύσῃ τὴν Κιονοσταντινούπο-